

Sprawozdanie z hospitacji praktyk ciągłych na kierunku teologii WTUO w 2015 roku

Praktyki katechetyczne studentów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego obejmują szeroki zakres działań. Wynika to z konieczności wypełniania wymagań określonych w dokumentach prawa państwowego, które traktują o nabywaniu kwalifikacji pedagogicznych, niezbędnych w wykonywaniu zawodu nauczyciela. Szczegółowe działania różnicują się w zależności od charakteru praktyki.

W ramach praktyk ciągłych studenci teologii mają za zadanie zapoznać się z obowiązującym w danej szkole programem dydaktyczno-wychowawczym katechezy, wykorzystywanymi podręcznikami, pomocami i środkami dydaktycznymi. Jednocześnie są zobowiązani do obserwacji 37 lekcji prowadzonych (o ile to możliwe) przez jednego bądź kilku nauczycieli religii. Mogą też obserwować inne lekcje (np. języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, biologii, geografii) na różnych poziomach edukacyjnych. Takie doświadczenie sprzyja lepszemu zrozumieniu podobieństw i różnic między stylem prowadzenia zajęć w szkole przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów szkolnych. Pomaga w poznaniu na czym polega korelacja lekcji religii z edukacją szkolną. Prowadzący nauczyciele religii, jako opiekunowie praktyki w szkole powinni najpierw (na początku praktyki) opracować wraz ze studentem szczegółowy plan praktyki, który następnie zostaje podpisany przez dyrektora szkoły i dostarczony przez studenta do dziekanatu Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego w pierwszym tygodniu praktyki. Obok zadań formalnych, każdy katecheta – szkolny opiekun praktyki ma tak prowadzić zajęcia, aby praktykant poznał różne typy lekcji (np. podający, problemowy, poszukujący, mieszany, eksponujący) dotyczące tego samego tematu na różnych poziomach. Do zadań nauczyciela religii – opiekuna praktyki w szkole należy również zapoznanie studentów z zastosowaniem różnorodnych metod i środków dydaktycznych w praktyce katechetycznej. Po lekcjach hospitowanych nauczyciel-opiekun udziela praktykantowi wyjaśnień, inicjuje dyskusję na temat przeprowadzonych zajęć. Student ma więc możliwość uczenia się w praktyce i z praktyki. Zakres tych działań zostaje uzupełniony o obowiązkowe samodzielne prowadzenie 38 godzin zajęć lekcyjnych przez studenta w obecności nauczyciela – opiekuna praktyki w szkole. Praktykant samodzielnie przygotowuje konspekty i prowadzi lekcje religii w różnych klasach, na różnych poziomach. Jest on zobowiązany do równomiernego rozłożenia w harmonogramie planowanych do prowadzenia lekcji religii, po konsultacji z opiekunem praktyki w szkole,. Każde zajęcia powinny być starannie przygotowane pod względem merytorycznym i metodycznym. Student jest zobowiązany do przedłożenia

konspektu (odpowiednio wcześniej) katechecie - opiekunowi praktyki. Opiekun praktyk służy mu pomocą i ostatecznie akceptuje planowany przebieg zajęć. Po każdej przeprowadzonej lekcji religii następuje jej szczegółowe omówienie przez opiekuna praktyki, następnie ocenienie oraz złożenie podpisu w *Zeszycie praktyki* jako zaliczenie lekcji. Poza tym w czasie praktyk ciągłych każdy student jest zobowiązany do prowadzenia tzw. *Zeszytu praktyk*, w którym zapisuje wnioski z przeprowadzonych obserwacji oraz konspekty własnych lekcji. Nauczyciel religii - opiekun praktyki potwierdza swoim podpisem każdą przeprowadzoną hospitację i katechezę. Towarzyszy więc studentowi i wspiera go w uczeniu się z praktyki i poprzez praktykę. Spełnia przy tym znaczącą rolę. Student może korzystać z wiedzy i doświadczenia katechety, co jest ważne dla osoby początkującej w pracy w szkole. Poza tym praktykant uczy się spostrzegawczości i myślenia pedagogicznego oraz kształtuje zdolność do dostrzegania związku między własnym postępowaniem i oddziaływaniem na uczniów, a reakcją z ich strony, czyli ich zachowaniem podczas szkolnej katechezy. Nie są to sprawy proste i łatwe, ale ważne, bo często decydują o efektywności lekcji religii w szkole.

W 2015 roku praktykę ciągłą zrealizowało 22 studentów Teologii kapłańskiej i 11 studentów Teologii katechetyczno-pastoralnej. Praktyka obejmowała zarówno lekcje religii jak i lekcje etyki. Wszyscy studenci odbyli swoje praktyki w szkołach na terenie Województwa Opolskiego i Śląskiego. Opinie z praktyk dostarczone przez studentów a wypełnione przez nauczycieli-opiekunów są bardzo pozytywne. Nauczyciele zgodnie podkreślają solidne przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć w ramach praktyk, znakomitą współpracę nie tylko z opiekunami, ale i z dyrekcją oraz gronem pedagogicznym, umiejętność komunikacji z uczniami oraz chęć zaangażowania w różnego rodzaju pozalekcyjne inicjatywy realizowane w szkołach. W większości przypadków studenci scenariusze zajęć wcześniej konsultowali z opiekunami i z pokorą przyjmowali sugestie i uwagi dotyczące ewentualnych poprawek. Oceny z praktyk wahają się między 4 a 5, co również stanowi potwierdzenie wysokiego poziomu realizacji zadań objętych praktykami ciągłymi.

Wśród mankamentów zauważonych przez nielicznych nauczycieli-opiekunów zauważyć należy trudności z utrzymaniem dyscypliny na zajęciach, trudności w reagowaniu na nieprzewidziane sytuacje, braki w umiejętności korzystania z tablicy multimedialnej, przesadne wykorzystywanie metody wykładu. Powyższe uwagi mają jednak marginalny charakter i dotyczą pojedynczych przypadków.

Największe trudności pojawiły się przy realizowaniu zajęć z etyki. Powodem tego bez wątpienia jest brak bądź też minimalna ilość godzin lekcji etyki w szkołach, gdzie studenci realizowali praktykę ciągłą. Z tego powodu część godzin z zakresu etyki była realizowana na takich lekcjach jak: Wiedza o społeczeństwie, wychowanie do życia w rodzinie czy w ramach lekcji wychowawczych. Mimo owych trudności wszystkie wymagane godziny z zakresu etyki zostały zrealizowane przez studentów.

Jako opiekunowi praktyk udało mi się w 2015 roku odwiedzić w miesiącu wrześniu około 80% szkół, gdzie odbywały się praktyki. W innych przypadkach starałem się telefonicznie zasięgać opinii opiekunów jak i w dyrekcji.

Zauważone mankamenty stanowią wyzwanie do jeszcze lepszego przygotowania studentów do pracy nauczyciela w szkole.